

EL LENGUATGE

Fortament (I)

L'adjectiu *fort* pot ésser usat, en alguns casos, amb valor adverbial. En la llengua antiga era molt habitual l'ús de *fort* amb el mateix significat que *molt*, davant els adjectius i els altres adverbis. Alguns dels exemples d'aquest ús de *fort* són frases banals en la llengua medieval: *de què som fort meravel·lats* (que alterna, però, amb *de què som molt meravel·lats*, segurament més freqüent).

El Diccionari de l'Enciclopèdia indica aquest ús antic de *fort*, amb un exemple presumiblement extret del Diccionari Alcover-Moll (procedent d'un poema narratiu del segle XIV donat a conèixer per Morel-Fatio), desfigurat, però, per la inoportuna ommissió d'un mot, precisament l'adjectiu que *fort* modifica: *Qui serà en fort (gran) pecat*. Aquest petit lapsus, efectivament, deixa la frase sense sentit, o indueix a error quant al significat de *fort* en la llengua antiga. Més importància té, però, un altre lapsus observable en aquest article del Diccionari de l'Enciclopèdia, i que ja prové de l'obra originària, que consisteix en l'omissió de l'ús adverbial de *fort* en la llengua hodierna. Aquest ús és indicat pel Diccionari Fabra amb la definició «amb força» i els exemples *Parleu més fort* i *No m'estrenyis tan fort la mà*.

D'una manera més extensa i exacta, l'Alcover-Moll distribueix els casos del modern ús adverbial de *fort* en dos apartats: l'un, significant «amb força», «amb fermesa», «amb capacitat per a resistir o per a vèncer resistències», en què *fort* pot modificar verbs com *aguantar*, *tancar* i *lligar*, i l'altre significant «intensament, de manera que se senti molt», en què pot modificar verbs com *parlar*, *criar* o *riure*. Cal entendre que els sis verbs indicats no són sinó exemples, sense caràcter excloent, però, amb tot, el nombre de verbs susceptibles d'ésser modificats per *fort* ha d'ésser necessàriament limitat.

Cal pensar, naturalment, que la modificació adverbial, en aquest cas com en tots, s'ha d'aconseguir principalment per mitjà d'un adverbi pròpiament dit, és a dir, *fortament*, derivat normal de *fort*, en el cas que ens ocupa, en què la modificació comporta la idea de força. Però no sembla pas que aquest adverbi sigui tampoc prou apte per a intervenir en tots els casos d'aquesta modificació adverbial, car havent més o menys substituït la forma simple en l'ús que en feia la llengua medieval, es pot dir que té avui una significació més aviat figurada.

Albert Jané